

Deñziň kenaryndaky oglanjyk / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 26 января, 2025

Deñziň kenaryndaky oglanjyk / hekaýa DEÑZIŇ KENARYNDAKY OGLANJYK

Mele saçly, monjuk gözjagazlaram deñiz ýaly mawy däl-de, goyungözli oglanjyk. Babasy bilen her gün kenarda. Hudaý gün berse, nawlaryna atlanylп awa çykýarlar. Ak sakgal goja her gezek deñze tor oklanda

– Ya Razzaky Âlemin – diýýär.

Oglanjyk güýji ýetse-ýetmese babasyna kömekeçi. Deñiz otlary çolaşan hem balyk ysly, höl torlary ýygňajak bolup, cepiksizje elliри awy-azar. Şonda-da ýylgyrýar. Oglanjygyň ýylgyrşyndan dünýä gözelleşyän ýaly. Hiç bolmandan babasynyň göwnüne-hä şeýle.

Daşyndan bigam görünse-de oglanjygyň bir arzuwy bar. Ol arzuwlaryň arzuwy. Onuň şeýlebir şäheri göresi gelyär.

Gün deñziň arkasyna gysaryp ýaşmaga hyýallanýar. Asmanyň gözyetim bilen birleşyän ýeri gyrmazy reňke boýalyp, Sary Gün deñziň aňrysyna sary howlugýar. Oglanjyk hem ulalmaga, şäheri görmäge gyssanyar...

Ol daglaryň üstünde lowurdap görünyän şäher yşyklaryna gözgidijilik bilen garap doýup bilenok. Nähili üýtgesik.

Jadyly ýaly. Şähere gidip gören deñ-duşlarynyň gürrüň beren zatlaryny onuňam göresi gelýär.

Köçelere tekiz daş düşlenmiş, belent jaýlar, haýatly howlular. Heýwere gowy. Adamlaram tap-täzeje eşik geýp köçlere çykýarmışlar. Aýal-gyzlaryň sepinýän atyrynyň ysyny alsaň dagy bihuş bolup ýykylaymagyňam mümkünmiş.

Oglanjyk arzuwlarynyň heserinden başy aylanınan ýaly iki ýanyna garanjaklady.

Deñiz hem tolkunlary bilen kenara urlup, ala şowhun edip, birzat diýjek bolyan ýaly.

Oglanjygyň deñiziň suwundan gözleri çym-gyzyl. Şapak ýaly gyzaran gözleri bilen deñiz tolkunlaryny synlap uludan dem alýar. Soňky wagtlar oňa barha kyn düşýäni bildirip dur. Babasy halys tapdan düşüp barýar. Awdan soň deñiz otlary ýapyşyp ýatan torlaryň çöslemini açmak oňa iş bolýar. Ýadawlygyndan ýaňa depesinde gaýýan çarlaklaryň sesinem ýigrenýär käte. Emma näçe ýadasa-da, oglanjyk bir arzuw bilen ýasaýar. Onuň şäheri göresi gelýär.

Gije oglanjyk ýatyp bilmän çykýar. Ayagynyň agyrsyna çydaman iki-baka urunýar. Babasynyň hem ýatyp mazasy bolanok. Ertir gotan ýagyny alyp, agtyjagynyň aýaklaryny owkalap bermegi ýüregine düwüp, uklap bilmejegini bilse-de gyşarýar.

Bu gün aw ganly boldy. Oglanjygyňam keýpi kök, babasy hem göwnühoş ýylgyrýar. Dik depände gaýýan çarlaklaryň sesi hem şadyýan ýaňlanýar. Sebetler balykdan dop-doly. Babasy ak sakgalyny sypalap: arasında şeýle hem bolup dursun-haw diýip, çöññelen gözlerini szýär. Babasynyň keýpikök çagyny peýläp oglanjyk:

– Baba, bir zat aýdaýyn-la – diýip dillendi.

Babasy baş atdy. Oglanjyk:

– Baba, biz haçan şähere gideris- diýip, ýalñyz hossarynyň yüzüne garady.

Babasynyň birden keýpi gaçdy:

– Şäherde näme ýitiren zadyň bamý?!

Oglanjyk gözlerini molerdip, babasyndan öýkeledi. Babasy oña ünsem bermän, deñziň tolkunlaryna, bir näbelli tarapa seredip hüñürde-di:

– Ejeň görgüli şähere gidip näme gördü?!

Deñziň asman bilen birleşyän ýerinde Gün aşaklap barýar.

Babam göwnemese göwnemesin. Barybir bir gün şäheri görjegim anyk. Oglanjyk ýatmanka öz-özüne söz berip, gözjagazlaryny ýumdy.

Soň ine ýene düýsünde müň reňkli ysykly, ýalkymly şäher. Şowhun-şagalaňly, aýdym-sazly. Köcelerinde gelşikli egin-eşikli hoşgylaw adamlar.

Oglanjyk iki gyrasy güllerden ýaňa çala görünýän haýatly daş düşelen köçäni syryp barýar. Nirä barýanynam bilenok. Şol agzyny öweldipjik barşy.

Deñ-duş oglanylaryň şäher hakdaky gürrüňlerini eşidip durmaga wagt ýok. Oglanjyk babasy bilen deñze çykmaly. Kenara gelip, nawlaryna ýonelende olary ýasawullar saklady:

– Bu gün erte deñze çykmak bolmaýa!

Babasy ýasawulyň alkymyna dykylyp bardy:

– Näme deñze çykman biz daş çeýnemelimi?

Yasawul:

– Daş çeýne, çäge ýuwut, ony bilemok garry – diýip, biparh gürläp, aýlaga tarap goluny uzatdy. – Ho-ol elwan ýelkenleri görýäňmi?

Babasy aýlagyň başlanýan ýerinde labyr taşlan äpet üç gämini gözüniň gyýtagy bilen synlap, ýene ketjallyk etdi:

– Bar gören ekenim-de. Ol gämiler meň üçin parhy ýok. Olar bilen meň işim ýok. Men öz nesibämi çöplemeli.

Ýasawul gaharlandy:

– Gepe düşmez garry ekeniň-eý sen. Adam dilinde aýdylyp dur

saña, patşahymyzyň ýegenleri deňze seýle çykdylar. Şolar gidýänçäler suwa bir naw bir taýmyl sekmeli däl.

Lapykeç garry yzyna döndi. Oglanjyk kenarda galyp, suwuň ýüzünde sessiz duran gyzyl elwan ýelkenli gämileri synlamaga durdy. Üç gämi hem birmenzes güzel, gelşikli, haýbat-saldamly.

Kenardan taýakatym bir belent ýerde çayhana bar. Ýalñyz agajyň goýry kolgesinde hütdük külbe. Garry-gurtular iş tapmasa şu ýerde jemlenýär. Oglanjygyň babasy sakgaldaşlary bilen guşluk çayyny içýärdi, töwereginiň gohy ýetik. Hemmesiniň gürrüni aýlagdaky gyzyl ýelkenli gämiler, patşanyň ýegenleri. Köseleç gawunkelle biri ciňrik ýaly elliini kelemenledip hemmäni agzyna bakdyrýar:

– Keremli patşahymyzyň ýegenleri ýeriň üstünde keýp-sapa etseler bolmaýamyka?! Olar keýp çekmeli diýip biz gazanjymyzdan galmalymy indi?!

Çayhanadakylar aýlagy bezäp duran gyzyl ýelkenleri synlap oturyşlaryna geplemsek arrygy diňleýärdiler. Ol bolsa dynman gürleyär:

– Gijesi bilen şowhunlary ýatmadı bu pedernäletleriň. Gämilerine jyn giren ýaly. Surnaý-kerneý çaldyrýarlarmy, deprek kakdyrýarlarmy?!

Oturamlardan oň gepine goşulanlaram:

– Hä-ä, – diýip, baş atyp, ony tassyklaýar. – Raks oýnaýan loly gyzlardan hem getiripdirler. Aý garaz elpe-şelpelik. Keýp, sapa, eşret çydar ýaly däl.

Ýene bir köne deňizçi:

– Patşahymyzyň mirasdüşeri wepat edeli bări, bu gurrumsaklaryň günü geldi. Ha-aý, dünýe!

Oglanjyk ol gepleriň birinem eşidenok. Kenarda. Ýalñyz özi otyr. Gyzyl ýelkenli gämilere seredip doýup bilenok. Onsaň birden ony tukatlyk basýar.

Birden gämiden düşüp, kenarda seýl edip ýören zenanlara gözü düşdi. Eginlerinde zer çayylan lybaslar, elliinde gyrmazy syawanlar bar. Olar özara gürleşip, bir zada jak-jaklap

gülýärdiler. Asyl ýöräp gelişleri hem ýeňiljek raks oýnaýan ýaly. Olaryň arasynda saýlanyp duran bir gözel zenan oglanjygyň ýanyna golaýlady. Gözleri gülüp dur, owadan ýylgyrýar. Ol hiç zat diýmän oglanjygyň meleje saçlaryny sypalayar. Soňra özüne bakyp, lal-jim duran oglanjygyň eline bir alýaňak alma tutdurýar. Oglanjyk özünden daşlaşyp barýan zenanyň yzyndan garap, henizem gepläp bilmän dur.

Oglanjyk daşardan eşidilýän goh-galmagala oýandy. Olaryň külbesi kenara golaýykda. «Näm bolduka – diýip oglanjyk biygtyýar oýlandy. – Üýtgeşik düýş görüp ýatan ekenim, wah». Oýaly-ukuly daşary çykan oglanjyk, babasyny görüp özüne geldi. Gojanyň beýle howatyrlı bolan wagtyny görmedik oglanjyk hakykatdanam näme bolduka diýip oýlandy. Babasy bolsa hiç zat diýmän kenara seredip dur. Kenar adamdan doly. Nätanyş adamlar. Erewde-berewlik. Bu gaýda-gaýmalaşygyň täsin ýeri kenarda ýörenleriň köpüsi bir meňzeş eşikde, ellerem ýaragly. Babasy ahyr dillende:

– Patyşahyň o perdernälet ýegenleriniň biri, öz jayna kast etjek bolupdyr. Hanjary bilen elinimi aýagynymy ýaralapdyr.

Oglanjyk gozjagazlaryny tegeläp:

– Näme üçin – diýip babasyna ýüzlendi. – Olar şazadalar bolasalar, janlaryna kast eder ýaly näme bar?

Babasy eginlerini gysyp goýberdi. Ol uly adam bilen gepleşyän ýaly:

– Mesligine çydap bilenoklar – diýip, agtygynyň ýüzüne garady.

– Duñýäde hemme keýp edip gördüm, indi öläýmesem diýyärmış ol meý-şerapdan saňsar bolan perdernälet.

Oglanjyk assa basyp kenara tarap gitdi. Ýolda hem Patyşahyň ýegeni hakda oýlandy. » Aý ýok beýle däldir, ol şazada biziň kenarlaryň tukatlygyna çydap bilmän öz jayna kast eden bolmaly».

Kenarda esgerler doly eken. Ellerinden naýzlary bar, billeri kesgir gulyçly. Käbirleriniň ellerinde baş aýakly kaknus guşuň suraty çyzyan gyrmazy baýdaklary pasyrdaýar. Olar Patyşahyň

ýaraly ýegenini emaý bilen hangöter edip paýtuna mündürdilerde, köşge tarap ýola düşdüler. Köşk bolsa ýokarda – dagyň üstündäki müň öwüşginli şaherde.

Ýuwaş-ýuwaş çolaryp barýan kanarda ýekesiräp duran oglanjygyň gözü ol gunki özüne alma hödürläp, başyndan sypan gözel zenana düşdi. Oglanjyk » Nämüçin esgerler bilen gitmedikä » diýip içinden oýlanyp zenana seretdi.

Mymyk elliřiň ýakemy ýene oglanjygy meýmiretdi. Ol zenanyň mähir doly gözlerine bakyp:

– Men seni düýşümde gördüm – diýdi. – Düýşümde siz meniň ejem bolýaňyz.

Sylapberdi MUHAMOW.

21.04.23 ý. Hekaýalar